

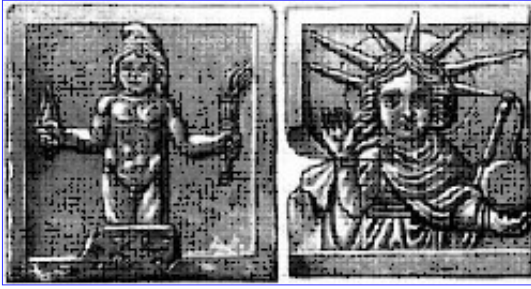
ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կառավարության Պաշտոնաթերթ

Թիւ 3, Դեկտեմբեր, 2011թ., Ֆրանսա, Փարիզ

Կարսի Սուրբ Առաքելոց եկեղեցին 20-րդ դար

Ջուր եւ Զուր Միիր, Վահագն

Ջրի եւ Զրի գաղափարների եւ խորհրդանիշների հավասարություն կա նաեւ Շումերական ավանդապատումներում Ամախահոր զավակ: Էնլիլը կավից պատրաստեց մարդուն եւ կենդանացրեց նրան կյանքի ջրի - Kugallu եւ կյանքի սնունդի - Kalat urru (հրի) միջոցով: Զետագայուն արեւապաշտական ավանդապատումների մեջ Ku gallu (կյանքի ջուր) եւ

Kalaturru (կյանքի սնունդի - հրի) գաղափարները միանում են իրար եւ ներկայանում են որպես արական երեւոյթ: Շումերական մեկ ուրիշ ավանդապատման մեջ կյանքի գաղտնիքը կարդալու համար աստվածները օգտվում էին յուղից (հուրի եւ ջրի միասնական խորհուրդ): Զետեւելով Ջրի եւ Զրի դավանաբանական զարգացումներին, տեսնում ենք, որ նրանց ձեւաբանական դրսեւորումները հայ էթնոսի մոտ անցնելով բազմաթիվ ձեւափոխումների միջով, դավանաբանական գաղափարախոսության մեջ առաջացրին Յուդի նոր խորհրդանշանը, Ավետայի մեջ Յուդի տիրակալը Միիրն է: Կրոնական հաջորդ զարգացումների մեջ Յուդի խորհրդանշանը նոր ձեւով ամրագրվեց հայկական նոր կրոնը ուղղորդող խորհրդանշանների մեջ եւ Զայ Առաքելական հավատամքի մեջ հռչակվեց, որպես՝ Սուրբ Մյունոն:

Արամ Սկրտչյան, Գերմանիա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Արեւմտեան Զայաստանի Զանրապետութեան դրոշի մասին

էջ 3

Եւրոպական խորհրդարանի պատգամաւորներուն ղեկտեմբեր 9-ի՝ Մարդու իրաւունքներու եւ ցեղասպանութեան կանխարգելման միջազգային օրուան նախօրեակին

էջ 4-5

Եվրոպական պառլամենտի 1987 թ. հունիսի 18-ին ընդունած «Զայկական հարցի քաղաքական լուծման մասին» Բանաձեւը «10. Զայկական հարց» A 2-33/87

էջ 6-7

Ինչո՞ւ Արեւմտյան Զայաստանի Կառավարություն

էջ 8-9

Վանի Քաղաքապետ Պարոն Բեքիր Քայային

էջ 9

Տիգրանակերտը եւ հայերը

էջ 10

2012թ-ին սպասվում են երկու խորհրդարանական ընտրություններ հայերի համար

էջ 11

Զրամանագիր՝ Ինքնապաշտպանության եւ անվտանգության ապահովման ազգային համակարգի ստեղծման մասին

էջ 11

Ազատագրական պայքարը որպես ահաբեկչություն ներկայացնելու, ավելի քան, 117-ամյա խեղկատակությունը

էջ 12

Արեւտահայերը՝ գործիք Ռուսաստանի, Թուրքիայի, նույնիսկ Ֆրանսիայի ձեռքին

էջ 14

Արեւմտյան Զայաստանի Զայերի չորրորդ Ազգային Վեհաժողովի ամփոփագիր

էջ 15

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴՐՈՇԻ ՄԱՍԻՆ

Համաձայն Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհրդի 17 դեկտեմբեր 2004 թ. հռչակագրի ա) Կետի Արեւմտեան Հայաստանը (Հայրենիք) պետք է ունենա իր պետական դրոշը, զինանշանը եւ օրհներգը: Ելնելով սույն հռչակագրի դրույթներից՝ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդը որոշեց հաստատել Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության նոր դրոշը:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության դրոշը Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության պետական խորհրդանշաններից է:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության դրոշը քառագույն է: Կենտրոնում երկու խորհրդանշաններն են՝ մուգ կապույտ ութանկեան մեջ՝ ծիրանագույն հավերժության ութաթել նշանը, որոնք իմաստավորում են տիեզերական ներդաշնակությունը:

Ութանկեան չորս գագաթներից՝ սկիզբ առնող մուգ կապույտ ճառագայթները ձգվում են չորս ուղղությամբ, ինչպես աշխարհի չորս ծագերը, մուգ կապույտը երիզված է ծիրանագույնով, դրոշի չորս հատվածները բաց երկնագույն են:

Դրոշը խորհրդանշում է Հայկական բարձրամակար, որպես քաղաքակրթության բնօրրան:

Մուգ կապույտը խորհրդանշում է հայ ժողովրդի հավերժականությունը:

Ծիրանագույնը խորհրդանշում է հայ ժողովրդի բանախոսությունը, արիականությունը եւ ստեղծագործ ազատության կենսասիրությունը:

Բաց երկնագույնը խորհրդանշում է հայ ժողովրդի լուսավորչականությունը եւ առաքելականությունը:

Սպիտակը խորհրդանշում է հայ ժողովրդի բարեպաշտությունը:

Դրոշի լայնության եւ երկարության չափերի հարաբերությունն է՝ 1 / 2 - ի: Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության դրոշի լայնության եւ երկարության հարաբերակցության չափերի պահպանմամբ կարող է օգտագործվել նաեւ փոքր կամ մեծ չափի դրոշ:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության դրոշի նկարագրության գունավոր պատկերը ներկայացվում է սույն օրենքին կից:

Անցումային դրույթներ

1. Մինչեւ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության եւ խորհրդարանի վերջնական ձեւավորումը սույն հրամանագիրն օրենքի ուժ ունի:

2. Սույն հրամանագրի ուժի մեջ մտնելու պահից Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհրդի նախկին դրոշը հանձնվում է Արեւմտեան Հայաստանի Հայրենի Ասամբլեային, որպես Ասամբլեայի խորհրդանշ:

3. Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետության դրոշը կիրառության մեջ է մտնում հրամանագրի ստորագրման պահից:

Փարիզ, Ֆրանսիա, 21.10. 2011թ.

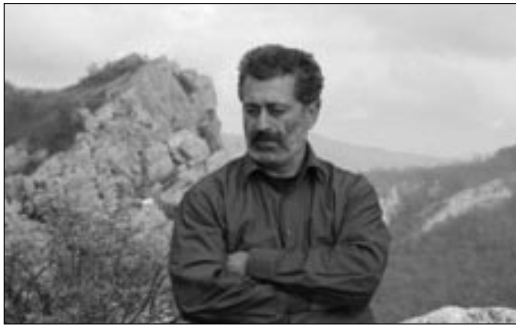
Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդի
Նախագահ՝ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԲՈՒՄՅԱՆ

«Թուրքիան պետք է ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ ներողություն խնդրի». թուրք կուսակցապետ

Թուրքիայի «Հեղափոխական սոցիալիստական աշխատավորական» (DSIP) կուսակցության կուսակցության առաջնորդ Դոդան Թարքան հայտարարել, թե 1915-ին հայերի դեմ իրականացվածը տեղավորվում է 1948-ի ՄԱԿ-ի սահմանած «ցեղասպանություն» բնութագրմանը: Թուրք կուսակցապետը նշել է, թե Ֆրանսիայի կողմից Հայոց ցեղասպանությունը քրեականացնող օրինագծի դեմ ոտքի ելած թուրք ազգայնականները այդպես էլ չպատասխանեցին, թե 1915-ին 1,5 մլն հայերն ի՞նչ եղան: Դոդան Թարքանը պնդել է, թե անկողմնակալ աչքով նայելու ժամանակ հասկանալի է դառնում, որ 1915-ին հայերի դեմ իրականացվածը տեղավորվում է 1948-ի ՄԱԿ-ի սահմանած «ցեղասպանություն» բնութագրմանը՝ հիշեցնելով, որ 20 երկիր ճանաչել է Հայոց ցեղասպանությունը: «Մերժողականությունը ցեղասպանության վերջին էջն է: Կոչ ենք անում պայքարել Թուրքիայում ռասիզմի, խտրականության եւ ցեղասպանությունը ժխտողների դեմ: Թուրքիան պետք է ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ պետք է ներողություն խնդրի», - նշել է Դոդան Թարքանը:

/www.NEWS.am/, 27.12. 2011թ.

Եւրոպական Խորհրդարանի պատգամաւորներուն դէկտեմբեր 9-ի՝ Մարդու իրաւունքներու եւ ցեղասպանութեան կանխարգելման միջազգային օրուան նախօրեակին

Որքան կանայք եւ այլ մարդիկ կը գիտակցեն գոյութեան նուիրական կողմը, այնքան անոնք կը հասնին բոլորի ընդհանուր աղբիւրին՝ մեր թրթռումներու անմիաբանական գոյացութեան:

Ուստի, ՄԱԿ-ի զարգացման եւ առաջընթացի գործընթացին մէջ, իր կազմաւորումէն ետք, ամենէն կարեւոր հանգրուաններէն մէկը՝ Մարդու Իրաւունքներու Համընդհանուր Հռչակագիրը եւ Միջազգային դաշնագրերու իրականացումն էր, նաեւ՝ հին ազգերուն ճանաչումը գրեթէ միաձայնութեամբ՝ մայր երկրին հետ ներդաշնակ կերպով իրենց գոյութիւնը պահպանելու միակ, եզակի ունակութեան համար:

Երիտասարդ ազգերու ազատագրութիւնը, իրենց կազմաւորումը, վերախմբաւորումը եւ զարգացումը չ'արգիլեց զիրենք տասնամեայ աշխատանքներէն ետք պայմանուած ծելով արտայայտելու եւ քուէարկելու յայտարարութիւն մը, Հռչակագիր մը, որ կը ճանչնայ հին ժողովուրդներու հիմնական դերակատարութիւնը որպէս Երկրի պահապան, անկախաբար իրենց ունակութիւններէն, գիտելիքներէն եւ հմտութիւններէն: Իրենց նմաններու ճանաչումէն անդին, երիտասարդ ազգերը, այսուհետեւ, սկսան ճանչնալ նաեւ ինչ որ է հիներուն, անոնց գոյութիւն ունենալու իրաւունքը, ինչպէս նաեւ ամրապնդուելու եւ ինքնավարելու այն կենսական յատուածին վրայ, որ իրենց նախահայրերու երկիրը կը հանդիսանայ:

Նոր գործընթաց մը շարժման մէջ դրուեցաւ 2007 թ. սեպտեմբեր 13-ին, բնիկ ժողովուրդներու վերաբերեալ հիմնական Հռչակագիրին, որպէս արձագանք. բազմաթիւ պետութիւններ (144) որոշում կայացուցին կիրարկելու այս Հռչակագիրը երկրէն ներս՝ ճանչնալով իրենց անցեալի սխալները ու վերահաստատելով տոյն իրաւունքներու համաձայն, որով հին ժողովուրդները հնարաւորութիւնը կ'ունենային վերակազմաւորուելու եւ ամրացնելու իրենց գոյութիւնը:

Անգամ մը եւս, ուրեմն, հին ժողովուրդները, մարդկանց եղբայրութեան զարգացման եւ առաջընթացի նոր հեռանկարներու ուղին կը բանան, հաշուի առնելով, անշուշտ մշակոյթներու բազմազանութիւնը եւ հին ժողովուրդներու կենդանի ժառանգութիւնը եւ անոնց գոյութեան յարգումը:

Ասիկա դիպուածական, պատահական փաստ մը չէ, այլ միջազգային կացութեան մը գիտակցման փաստ, եւ այս գիտակցումը երբեք չէր ընկալուէր, առանց շարակարգուած համակարգի մը գոյութեան՝ յանձինս Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան, եւ կամ այլ հիմնարկի մը՝ յանձինս Եւրոպական Խորհրդարանի:

Բնիկ ժողովուրդներու վերաբերող Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Հռչակագիրը դարուս չարիքը վերջնականապէս կ'ոչնչացնէ, չարիք մը, որ Հայոց ցեղասպանութեան շարունակութիւնն է, չարիք մը, որ թէւ մշտականօրէն, բայց հետզհետէ երկրագունդի այլ հին ժողովուրդ-

ներու ալ կը հասներ, այս չարիքը ստուգուեցաւ, այն է՝ հին ժողովուրդներու գոյութեան եւ իրաւունքներու վերաբնումը եւ իսպառ ժխտումը, միապետական կամ ոճրագործ վարչակարգերու կողմէ:

Այսօր Արեւմտեան Հայաստանի հայերու, ապօրիկէններու, ինուիտներու, հնդկացիներու եւ երկրագունդի բոլոր բնիկ ժողովուրդներու գոյութեան հաստատումը լաւագոյն գէնքն է պայքարելու համար ժխտումի դէմ:

Եւրոխորհրդարանը հրաւիրուած է տոյն հարցի շուրջ դիրքորոշուելու՝ մեր կողմէ առնուած քայլերու շնորհիւ:

Զբաւարարուելով ժխտել այս ցեղասպանութեան իրական ըլլալը, խնդրոյ առարկայ Պետութիւնը իր դիրքը կ'արդարացնէ մինչեւ իսկ ՄԱԿ-ի ծիրէն ներս (թուրք ներկայացուցչութեան ելոյթը Բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու վերաբերեալ մասնագէտներու Յանձնաժողովին, Ժընեւ, 11 օգոստոս, 2009թ.), - «Թուրքիա իր տարածքներու վրայ ոչ մէկ խումբ ունի, որ առնչութիւն ունենայ բնիկ ժողովուրդներուն, որոնց համար կը կիրարկուի Բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու վերաբերեալ ՄԱԿ-ի Հռչակագիրը»:-) - կը շարունակէ հաստատելով, որ հնարաւոր չէ ցեղասպանութիւն գործել ժողովուրդի մը դէմ, որ գոյութիւն չունի, ջնջելով, հետեւաբար, թէ՛ հանցագործութիւնը եւ թէ՛ առարկան, այսպէսով փորձելով վերջնականապէս ավարտին հասցնել Հայոց ցեղասպանութեան հրեշապոր ծրագիրը իրականացնելով ցեղասպանական գործողութեան եզրափակիչ ակտը, որն է՝ իրականացուած ցեղասպանութեան ժխտումը: Աս ժողովուրդը երբեք գոյութիւն պիտի չ'ունենայ... աս ժողովուրդը գոյութիւն չունի... աս ժողովուրդը երբեւէ գոյութիւն ունեցած չէ: Վերաքննութիւնը ոճիրը կ'ամբողջացնէ. ան կը հանդիսանայ երկրորդ հանգրուանը՝ ցեղասպանութեան գործարկումով մարդկային խումբ մը պատմութենէն ջնջելով: (Քաղուածք ֆրանսական ծերակոյտի ՕՐԷՆՔԻ ԱՌԱՋԱՐԿ-էն, 19 սեպտեմբեր, 2005թ. մարդկութեան դէմ հանցագործութիւններու հանրապէս մերժած ըլլալու պատժական մեղադրանքի վերաբերեալ)

Բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու վերաբերեալ Հռչակագիրին հնչականութիւնը հարկ է հետապնդել՝ դադրեցնելու համար խարդախութիւնը, զեղծման եւ չարափոխման ամեն տեսակ ընթացքները, նոյնպէս եւ 1987թ. յունիսին քուէարկուած Եւրոպական դներու իրաւունքներու կիրարկման:

Յօդուած 2-ի համաձայն, 1915-1917թթ. Օսմանեան կայսրութեան տարածքներու վրայ բնակութիւն հաստատած հայերու դէմ ծաւալուած ողբերգական իրադարձութիւնները ցեղասպանութիւն է, ըստ Ցեղասպանութեան ոճրագործութեան կանխարգելման եւ պատժի մասին պայմանադրութեան՝ ընդունուած 1948թ. ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովի կողմէ: Ավելին՝ ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովի կողմէ 1968թ. ընդունուած «Պատերազմական եւ մարդկայնութեան դէմ իրականացուած հանցագործութիւններու կանխարգելման եւ պատժի մասին» պայմանադրութիւնը հատուկ կը շեշտէ, որ որեւէ տեսակի վաղեմութեան ժամկետ չի կիրարկուիր պատերազմական եւ մարդկայնութեան դէմ իրականացուած այնպիսի հանցագործութիւններու նկատմամբ, ինչպիսիք են ցեղասպանութիւնները: Այս ամենով հանդերձ, ինչո՞ւ ընդունիլ, որ այժմու Թուրքիան պատասխանատու չէ այն ողբերգութեան, որուն ենթարկուեցան Օսմանեան կայսրութեան հայերը եւ ընդգծել, մասնաւորաբար, որ պատմական այս իրողութիւններու ճանաչումը, որպէս ցեղասպանութիւն՝ առիթ պետք չէ ընծայել որեւիցէ պահանջատիրութեան՝ ըլլայ քաղաքական, իրաւաբանա-

կան կամ նիւթական, այսօրուան թուրքիոյ հասցէին:

http://www.ena.lu/resolution_parlement_europeen_solutions_politique_question_armenienne_juin_1987-010006499.html

Թէեւ այս որոշման մէջ 1894-1923թթ. հայերու ցեղասպանութիւնը, թուրքական յաջորդական կառավարութիւններու՝ օսմանական, երիտթուրքական, քեմալական, կողմէ Արեւմտեան Հայաստանի հայերու դէմ կիրարկուած դիտաւորական աքսորի ծրագիրը (ցեղասպանութեան ոճրի կրկնում բազմաթիւ փուլերով), կ'երեւին որպէս պատմական անժխտելի փաստեր, նոյնիսկ փաստերը նուազեցնելէ ետք, որոշումը հազարամեակներէ ի վեր հայ ժողովուրդի՝ իրենց նախահայրերու հողին վրայ գոյութիւնը ունենալու հաստատումը չի ներշնչեր: Այլ հակառակը. այս որոշումը կը պնդէ, որ հայերը բնակութիւն հաստատած էին Օսմանեան կայսրութեան մէջ (տե՛ս յօդուած 2)՝ ծաղրելով եւ ոտնակոխելով մեր գոյութեան աւելի քան օրինական եւ բնական իրաւունքները, որ ո՛չ աւելի եւ ո՛չ պակաս անհանդուրժելի է, նուաստացնելով մեր իրաւունքները, իբրեւ մեր ժողովուրդի ժառանգորդ, որպէս ցեղասպանութենէ ճողոպրածներու սերունդներ աքսորի մէջ եւ մարդու հիմնական իրաւունքները՝ որպէս բնիկ ժողովուրդ:

Մարդու իրաւունքներու եւ բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու ենթարկումը օրինական եւ ապօրինի դրույթներու եւ ձեւակերպումներու, անընդունելի է ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովի կողմէ ընդունուած Մարդու Համընդհանուր Իրաւունքներու Հռչակագրին դրույթներու եւ դաշնագրի համար:

Այսու ակներեւ պէտք է ըլլայ ամենուն համար, որ Մարդու Համընդհանուր Իրաւունքներու բնոյթը ձեւախելումներու ենթարկելը, հակառակ է նաեւ ազգային, պետական կամ եւրոպական հիմնարար օրէնքներու եւ իրավական սկզբունքներու: Քանի որ մարդու իրաւունքները ազգային, պետական օրէնսդրութեան փոխակերպումներու առարկայ չեն, որ առաջարկուի, թէ՛ Արեւմտեան Հայաստանի հայե-

րու իրաւունքները, որպէս բնիկ ժողովուրդ, առիթ չեն տար որեւէ մէկ պահանջատիրութեան այժմու թուրքիոյ հասցէին՝ մեր քաղաքական եւ քաղաքացիական իրաւունքներու կիրարկման ուղղութեամբ, որ պէտք է ըլլար առանց որեւէ մէկ պայմանի... Այս մեկը խորապէս անարդար հաստատում մըն է, աւելին, խտրականութիւն մը, բոլորովին հակընդէմ եւ ոչ պատշաճ՝ մարդու իրաւունքներուն եւ բնիկ ժողովուրդներուն իրաւունքներուն:

1987թ. Եւրոպական Խորհրդարանի ընդունած որոշման յօդուած 2-ի երկրորդ մասը հարկ է վերընթերցման ենթարկել, որպէսզի փոփոխութիւններ մտցունելու լաւագոյն ժամկետներու մէջ՝ հոն աւելցնելով, որ այժմու թուրքիոյ պէտք է հրաժարի Արեւմտեան Հայաստանի գրաւումէն՝ համաձայն Պատերազմի ոճիրներու եւ մարդկայնութեան դէմ ոճրագործութեան կանխարգելման եւ պատժի մասին վերաբերեալ Պայմանագրութեան, ինչպէս եւ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ընդհանուր ժողովի 1960թ. 14 դեկտեմբերի 1514 (XV) որոշման, որ կը վերաբերի Գաղութային երկիրներու եւ ժողովուրդներու անհապաղ անկախութեան արտօնութեան, եւ որ կու գայ յիշեցնելու այս պարտաւորութիւնը եւ ժողովուրդներուն օտար նուաճման, տիրապետման եւ շահագործման ենթարկելու արգելումը:

Պահը հասած է, ուրեմն, ողջմտօրէն նկատի առնելու եւ ուշադրութեամբ քննելու այս հարցը՝ Մարդու իրաւունքներու եւ ցեղասպանութեան ոճիրին կանխարգելութեան միջազգային օրուան նախօրէին:

Փարիզ, 8 նոյեմբեր, 2010թ.

**Յարգանքներով՝ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԲԱՀԱՄԵԱՆ
Հայ Ազգային Խորհուրդի անդամ**

Hurriyet Daily News. «Թուրքիան դէմ չէ Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը, այլ՝ միայն ժխտման քրեականացմանը»

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի կողմից Հայոց ցեղասպանության ժխտումը քրեականացնող օրինագծի ընդունումից հետո Անկարայի իշխանությունների հիստերիան և ոչ համարժեք քայլերը անհագստություն են առաջացնում հենց Թուրքիայի մտավորականության շրջանում: Վարչապետ Էրդողանի և արտգործնախարար Դավութօղլուի՝ պաշտոնական Ֆրանսիային ուղղված մարտական հայտարարությունները խիստ քննադատության են արժանացել թուրքական «Hurriyet Daily News» թերթի վերլուծաբան Բուրաք Բեքդիլի կողմից: Վերջինս գրում է. «Իրականում, ցեղասպանության վերաբերյալ Հայաստանի պնդումները կարող էին օժանդակություն գտնել իշխող իսլամիստական վերնախավում, եթե նրանք ցեղասպանության մեջ մեղադրեին Մուստաֆա Բեմալ Աթաթուրքին (կամ նրա վարչապետին), այլ ոչ թե՝ Օսմանյան կառավարությանը, քանի որ հենց «օսմանյան» արտահայտությունն է, որ վիրավորում է Թուրքիայի նեոօսմանականներին»:

Անդադառնալով Դավութօղլուի այն հայտարարությանը, թե Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի կողմից ընդունված օրինագիծը վիրավորում է Թուրքիան և թուրք ժողովրդին՝ հողվածագիրը խորհուրդ է տալիս արտգործնախարարին ուսանել այն գաղափարը, որ խորհրդարանները ներկայացնում են «ժողովրդի կամքը» և նրանց որոշումը ժողովրդի կամքի հաստատումն է. «Դուք՝ պրոֆեսոր Դավութօղլու, ստիպված կլինեք բացատրել, թե ինչո՞ւ թուրքական խորհրդարանի որոշումները ժողովրդական կամքի հաստատումն են, իսկ օրինակ՝ Ֆրանսիական խորհրդարանինը այդպիսին չեն կարող լինել: Երկրորդ՝ Դուք ստիպված կլինեք բացատրել, թե ինչո՞ւ քաղաքական գործիչները կարող են քննարկել և քվեարկել Դեմսիմի ջարդերի քրեականացման համար, սակայն չեն կարող նույնն անել Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ: Երրորդ՝ Դուք ստիպված կլինեք հիմնավորել, թե ինչո՞ւ Թուրքիայի ղեկավարն իրավունք ունի ասելու, թե Մուդանում ցեղասպանություն չի եղել. «որովհետև նա գնացել է այնտեղ և ցեղասպանության ակնատես չի եղել», իսկ Ֆրանսիայի կամ ցանկացած այլ երկրի ղեկավարն իրավունք չունի ասելու, որ Հայոց ցեղասպանությունն իրականում եղել է: Ինչո՞ւ, միայն որովհետև Նիկոլայ Սարկոզին չի տեսել այն իր սեփական աչքերով: Եվ չորրորդ՝ Դուք, ստիպված կլինեք հիմնավորել, թե ինչո՞ւ Թուրքիան լիարժեք դիվանագիտական հարաբերություններ է պահպանում Շվեյցարիայի հետ, ուր ցեղասպանության ժխտումը նույնպես օրենքի խախտում է, սակայն պատրաստվում է սառեցնել իր հարաբերությունները Ֆրանսիայի հետ», - նշում է Բեքդիլը:

Հողվածագիրը հատուկ ուշադրություն է դարձնում այն փաստին, որ երբ 2001թ-ին Ֆրանսիան ճանաչեց Հայոց ցեղասպանությունը, դա չի ազդարարեց Թուրքիային լիարժեք դիվանագիտական կապեր պահպանել այդ երկրի հետ, իսկ հիմա Թուրքիան սպառնում է սառեցնել իր հարաբերությունները. «Այսինքն՝ ստացվում է, որ Թուրքիան դէմ չէ Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը, այն դէմ է միայն Հայոց ցեղասպանության ժխտման քրեականացմանը, հնարավոր է, որ ԱՄՆ-ի սեմատն ապագայում հաշվի առնի այս հանգամանքը», - նկատում է վերլուծաբանը՝ նշելով, որ հարցի դիտարկումն իրավական այս տեսանկյունից, դժվար թե, դուր գա Էրդողանին և Դավութօղլուին: /www.Panorama.am/, 23.12.2011թ.

**Եվրոպական դառլամենտի 1987 թ. հունիսի 18-ին ընդունած
«Տայկական հարցի քաղաքական լուծման մասին»
Բանաձևը «10. Տայկական հարց» A 2-33/87**

Եվրոպական պառլամենտը

- Նկատի ունենալով սոցիալիստների խմբի անունից պր. Սաբիի և մյուսների կողմից ներկայացրած առաջարկությունը Տայկական հարցի քաղաքական լուծման մասին (փաստաթուղթ 2-737/84 թ.).

- Պր. Կոլոկոտրոնիսի ներկայացրած առաջարկությունը Տայկական հարցի և ապրիլի 24-ը հայկական ցեղասպանության հիշատակի օր հայտարարելու մասին (փաստ. B 2-380/85 թ.).

- Եվրոպական պառլամենտի քաղաքական հանձնաժողովի զեկուցագիրը (փաստ. A. 2-33/87/9).

Ա. հաշվի առնելով՝

- Պր. Ժակեի և նրա համախոհների ներկայացրած առաջարկությունը հայ ժողովրդի կացության մասին (փաստ. 1-782/81 թ.).

- Սոցիալիստների խմբի անունից տիկ. Դյուպորի և պր. Գլինի ներկայացրած առաջարկությունը Տայկական հարցի քաղաքական լուծման մասին (փաստ. 1-735/83 թ.).

- Տիկ. Դյուպորի գրավոր հարցումը Տայկական հարցի մասին.

- Եվրոպական խորհրդի մշակութային գործերի մի-նիստրների խորհրդակցության 1986 թ. նոյեմբերի 13-ին ընդունած որոշումը, որը վերաբերում է Եվրոպական ճարտարապետական ժառանգության պահպանությանը ներառյալ ԵՏՀ (Եվրոպական Տնտեսական Համագործակցության երկրների) տարածքից դուրս գտնվող հուշարձանները.

Բ. Համոզված լինելով, որ Թուրքիայում բնակվող հայ ժողովրդի պատմության ճանաչումն իսկ ենթադրում է նրա ինքնության ճանաչումը որպես եթնիկական, մշակութային, լեզվական և կրոնական փոքրամասնություն.

Գ. Նկատի ունենալով, որ հայերը այդ իրադարձությունները (1915 թ. կոտորածները) որակում են որպես կազմակերպված ցեղասպանություն՝ համաձայն ՄԱԿ-ի 1948 թ. կոնվենցիայի.

Դ. Նկատի ունենալով, որ թուրքական պետությունը մերժում է ցեղասպանության մեղադրանքը որպես անհիմն.

Ե. Հաստատելով, որ թուրքական կառավարությունը, մերժելով մինչև օրս ճանաչել 1915 թվականի ցեղասպանությունը, շարունակում է այդպիսով զրկել հայ ժողովրդին իր սեփական պատմության իրավունքից.

Զ. Նկատի ունենալով, որ պատմականորեն ապացուցված հայկական ցեղասպանությունը մինչև այժմ ո՛չ ենթարկվել է քաղաքական դատապարտման և ո՛չ էլ ստացել է համապատասխան հատուցում.

Է. Նկատի ունենալով, որ Թուրքիայի կողմից հայկական ցեղասպանության ճանաչումը այսուհետև կդիտվի որպես հայերի նկատմամբ բարոյական իրավունքի վերականգնման խորապես մարդկային ակտ, որը միայն պատիվ կարող է բերել թուրքական կառավարությանը.

Ը. որպես ափսոսանք հայտնելով և դատապարտելով 1973-ից 1986 թվականների ընթացքում հայկական խմբավորումների անհմաստ ահաբեկչությունը, ինչպես նաև բազմաթիվ մահափորձերը, որոնց հետևանքով զոհվեցին կամ վիրավորվեցին բազմաթիվ անմեղ մարդիկ, ինչը դատապարտվեց հայ ժողովրդի ճնշող մեծամասնության կողմից.

Թ. Նկատի ունենալով, որ բոլոր իրարահաջորդ թուրքական կառավարությունների անհաշտ դիրքորոշումը Տայկական հարցի նկատմամբ ոչ մի կերպ չի նպաստել լարվածության թուլացմանը.

1. Այն կարծիքն է հայտնում, որ Տայկական հարցը, ինչպես նաև Թուրքիայում ազգային փոքրամասնությունների հարցը պետք է քննարկվեն Թուրքիայի և Եվրոպական Տնտեսական Համագործակցության միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունների շրջանակներում, ընդգծում է, որ դեմոկրատիան կարող է արմատապես հաստատվել մի երկրում այն պայմանով միայն, եթե այդ երկիրը ճանաչի և հարստացնի իր պատմությունը իր եթնիկական և մշակութային այլազանությամբ:

2. Գտնում է, որ ողբերգական իրադարձությունները, որ տեղի ունեցան 1915-1917 թվականներին Օսմանյան կայսրության տարածքում հայերի նկատմամբ, հանդիսանում են ցեղասպանություն, համաձայն «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և դրա համար պատժի մասին» Կոնվենցիայի, ընդունված ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի կողմից 1948 թվականի դեկտեմբերի 9-ին:

Նշում է միաժամանակ, որ ժամանակակից Թուրքիան պատասխանատու չի կարող համարվել Օսմանյան կայսրության հայ բնակչության ողբերգության համար և ամենայն հաստատականությամբ ընդգծում է, որ պատմական այդ իրադարձությունների ճանաչումը որպես ցեղասպանության՝ առիթ չի կարող հանդիսանալ քաղաքական, իրավական կամ նյութական որևէ պահանջի այսօրվա Թուրքիայի նկատմամբ:

3. Պահանջում է (Եվրոպական) խորհրդից ճնշում գործադրել ներկայիս թուրքական կառավարության վրա, որպեսզի վերջինս ճանաչի 1915-1917 թվականների հայերի հանդիս կազմակերպված ցեղասպանությունը և այդպիսով նպաստի քաղաքական երկխոսության հաստատմանը Թուրքիայի և հայերի լիազոր պատվիրակների միջև:

4. Ելնում է նրանից, որ հայ ժողովրդի դեմ անցյալում երիտթուրքական կառավարության կողմից գործադրած ցեղասպանության մերժումը ներկայիս թուրքական կառավարության կողմից, Հունաստանի հետ գոյություն ունեցող վիճելի հարցերում միջազգային իրավական նորմերի կիրառումից հրաժարումը Կիպրոսում, թուրքական օկուպացիոն գոյքերի պահպանումը, ինչպես նաև քրդական իրադարձությունների ժխտումը, այդ երկրում (Թուրքիայում) իսկական պառլամենտար դեմոկրատիայի բացակայությունը, անհատական, հասարակական ու հատկապես կրոնական ազատությունների ոտնահարումը՝ այս ամենը հանդիսանում են անհաղթահարելի արգելքներ Եվրոպական Տնտեսական Համագործակցության կազմի մեջ Թուրքիայի հնարավոր ընդունման հարցի քննարկման համար:

5. Նկատի ունենալով տեղի ունեցած (հայ ժողովրդի) ողբերգությունը, միանում է ազգային ինքնատիպությունը զարգացնելու նրա ցանկությանը, երաշխավորելու իր իրավունքները որպես փոքրամասնություն և անարգել

օգտվելու մարդու և քաղաքացիների իրավունքներից, ինչպես որ դրանք սահմանված են Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի դրույթներում ու նրա համապատասխան արձանագրություններում:

6. Վճռականորեն պահանջում է, որ Թուրքիայում ապրող հայ փոքրամասնության ազգային ինքնության, նրա լեզվի, կրոնի, մշակույթի և կրթության համակարգի նկատմամբ ցուցաբերվի արդար վերաբերմունք, նաև հաստատականորեն հանդես է գալիս (պատմական) հուշարձանների պահպանության գործի բարելավման, այդ թվում՝ թուրքահայերի կրոնական-ճարտարապետական ժառանգության պահպանման ու կոնսերվացման օգտին և ցանկություն է հայտնում, որպեսզի եվրոպական Տնտեսական Համագործակցությունն ուսումնասիրի այդ նպատակին օժանդակող հնարավոր միջոցներ ձեռնարկելու հարցը:

7. Այս կապակցությամբ կոչ է անում Թուրքիային անշեղորեն պահպանել իր երկրում ոչ մահմեդական փոքրամասնությունների իրավունքները, ինչպես որ այդ պարտադրում են նրան 1923 թ. Լոզանի պայմանագրի 37-46-րդ հոդվածները, ստորագրված եվրոպական Տնտեսական Համագործակցության անդամ պետությունների մեծամասնության կողմից:

8. Համարում է, որ հուշարձանների պահպանությունը, ինչպես նաև թուրքահայերի կրոնական-ճարտարապետական ժառանգության պահպանումն ու կոնսերվացումը պետք է դիտել որպես Թուրքիայի տարածքում դարերի ընթացքում զարգացում ապրած բոլոր քաղաքակրթությունների՝ մասնավորապես կայսրության մասն կազմած քրիստոնյա փոքրամասնությունների մշակութային ժառանգության պահպանմանը ուղղված լայն քաղաքականության բաղկացուցիչ մաս:

9. Կոչ է անում այսպիսով եվրոպական Տնտեսական Համագործակցությանը տարածել Թուրքիայի հետ համագործակցության համաձայնությունը նաև մշակութային ասպարեզի վրա՝ այդ երկրում քրիստոնեական կամ այլ՝ ինչպես օրինակ՝ դասական անտիկ շրջանի, խեթական, օսմանյան և այլ քաղաքակրթությունների ժառանգությունը պահպանելու նպատակով:

10. Իր մտահոգությունն է հայտնում այն դժվարությունների առթիվ, որոնց առնչվում է Իրանի հայ համայնքը մայրենի լեզվի գործածության և կրոնական կանոնների համապատասխան կրթության գործը կազմակերպելու հարցերում:

11. Հանդես է գալիս ընդդեմ խորհրդային Միությունում հայ ազգաբնակչության անհատական ազատությունների խախտումների:

12. Վճռականորեն դատապարտում է այն բոլոր բռնի գործողություններն ու ահաբեկչության ձևերը, որոնք ի գործ են դրվում առանձին կազմակերպությունների կողմից, և հատկանշական չեն հայ ժողովրդի համար, և հաշտության կոչ է անում հայերին ու թուրքերին:

13. Կոչ է անում եվրոպական Տնտեսական Համագործակցության անդամ երկրներին՝ հռչակելու «20-րդ դարում գործադրված ցեղասպանությունների և մարդկության դեմ ոճրագործությունների հիշատակի օր», մասնավորապես զոհ զնացած հայերի ու իրեաների:

Վավերացնում է իր պարտավորությունը իրապես նպաստելու այն նախաձեռնություններին, որոնց նպատակն է հայ և թուրք ժողովուրդների միջև բանակցությունների իրականացումը:

14. Հանձնարարում է իր նախագահին՝ սույն բանաձևը փոխանցելու (եվրոպական պառլամենտի քաղաքական) հանձնաժողովին, եվրոպական խորհրդին, եվրոպական Տնտեսական Համագործակցության անդամ-երկրների արտաքին գործերի մինիստրների խորհրդակցությանը, «ԵՏՀ-Թուրքիա» ընկերակցության խորհրդին, ինչպես նաև թուրքական, իրանական և խորհրդային կառավարություններին և ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարին»:

ԼԵՆԴՐՈՒՇ ԽՈՒՐՇՈՒԴՅԱՆ
«Հայկական հարցը», Երևան, 1995, էջ 65-69

ՈՒՒՍԱՏԱՆԻ ԳԱՇՆՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ՝ ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՓՈԽՈՒՆԻՆ ՍՈՉԻԻ ՄԷՋ ՏԵՂԱԿԱՅՈՒՆԵԼԻՔ ԱՆԳՐԱՆԿԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԿԱՊԱՅՈՒԹԵԱՄԲ

Մեծարգոյ Պրն. Վարչապետ,

Կը դիմենք Ձեզի՝ քաջ գիտակցելով, որ կը դիմենք այնպիսի անհատականութեան մը, որու համար թանկ է Հայրենիքի պաշտպանի եւ արդարութեան զինուորի կերպարն ու յիշատակը:

Սուվորովն ու Պուշկինը, Անդրանիկն ու Թումանեանը ոչ միայն ռուս եւ հայ ժողովուրդներու ազգային հարստութիւնն ու հպարտութիւնն են, եւ ըստ այդմ կը պատկանին ոչ միայն ռուս եւ հայ ժողովուրդներուն, այլեւ համայն մարդկութեան, յատկապէս մարդկային հասարակութեան այն առողջ հատուածին, զոր կը գիտակցի արիւթեան ու արդարադատութեան ճշմարիտ գիծն ու արժէքը:

Հետեւաբար ինչպէս Սուվորովի ու Պուշկինի յիշատակը պէտք է յարգուի որեւէ ժողովուրդի կողմէ եւ որեւէ պետութեան տարածքի վրայ, անոնց մշակոյթին ու գիտակցութեան հետ սերտօրէն առնչուելով, այնպէս ալ Անդրանիկի ու Թումանեանի յիշատակը իր արժանի տեղը պէտք է ունենայ յառաջադէմ ազգերու եւ պետութիւններու ազգային - մշակութային գիտակցութեան մէջ:

Այս իմաստով անհանգստացնող է եւ դատապարտելի Սոչիի մէջ տեղադրուելիք Զորավար Անդրանիկի յուշարձանի ծրագրին հետ կապուած անհարկի քաշքշուքները, որոնք սադրանքներու կերպարանք կառնին երբեմն:

Այս մտահոգութիւններէ մեկնած կը խնդրենք Ձեր անհատական միջամտութիւնը՝ ամբողջովին վստահելով եւ հաւատալով, որ այդպիսով միայն յառաջացած խնդիրն իր արդար եւ բնականոն լուծումը կը գտնէ: Յաջողութիւն կը մաղթենք Ձեր ազգային - պետական շինարարութեանն ու գործին:

09.07.2011 թ.

Յարգանքներով՝
Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդի
Նախագահ՝ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՔՐԱՅԱՄԵԱՆ

Արեւմտեան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարութեան
Վարչապետ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇԱԲԵՋԵԱՆ

Ինչո՞ւ Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարություն

Պարզաբանում է
Արեւմտյան Հայաստանի
Կառավարության վարչա-
պետ

Տիգրան Փաշաբեգյա-
նը

**Ինչո՞ւ Արեւմտյան
Հայաստանի Կառավա-
րություն, շատերն են այս
հարցը տալիս այսօր, մա-
նավանդ այն բանից հե-**

**տո, երբ 2011 թ. Փետրվարի 4-ին Արեւմտյան Հայաստանի
Ազգային խորհուրդն Փնտրված Հայաստանի Կառավարության
հռչակման մասին:**

Հարցադրմանը առավել ամբողջական պատասխանե-
լու համար պետք է գնալ պատմության խորքը, ապա վերա-
դառնալ մեր օրերի խնդիրներին եւ այնուհետ փորձել
պատկերացնել վաղվա օրը:

1919 թվականի հրավիրված Փարիզի վեհաժողովը կոչ-
ված էր կարգավորելու Միջին Արեւելքի պետությունների
ետպատերազմյան սահմանային խնդիրները, այդ թվում՝
կարգավորելու Հայկական Հարցը: Պողոս Նուբար Փաշայի
եւ Ավետիս Ահարոնյանի համաձայնագրի միջոցով «Ամբող-
ջական Հայաստանի պատվիրակությունը» 1919-ի փետր-
վարի 12-ին Փարիզի հաշտության կոնֆերանսին ներկա-
յացրեց հայկական պահանջների համատեղ հուշագիրը,
որը հիմնավորում էր հայկական անկախ պետության
ստեղծման անհրաժեշտությունը եւ ճշտում նրա տարածքը
Արեւմտյան Հայաստանի յոթ վիլայեթների (Ներառյալ Տրա-
պիզոնը), Հայաստանի Հանրապետության եւ Կիլիկիայի
միացմամբ:

1919-ի ապրիլի 17-ին պատվիրակությանն ընդունեց
ճանաչելու ՄԱԿ-ի Միջին Արեւելքի վիճակագրության
հանձնաժողովը, որը հանձնարում էր իրականացնել հայկա-
նական տարածքային պահանջները: 1920-ի հունվարի 19-ին
Փարիզի կոնֆերանսը ճանաչեց Հայաստանի անկախու-
թյունը:

Ահա հարցի նախապատմությունը, որը սակայն լույս է
սփռում մեծ հետազոտություններում բոլոր շա-
հագրգիռ կողմերի բռնած դիրքորոշումների վրա: ՄԱԿ-ի
28-րդ նախագահ Վուդրո Վիլսոնը դաշնակից տերությունների
խնդրանքով ստանձնեց եւ 1920 թվականի նոյեմբերի 22-ին
կայացրեց Իրավարար վճիռ, որտեղ ներառված էր Հայկա-
կան տարածքային պահանջների 40 տոկոսը միայն, այն
պատճառաբանությամբ, որ այդ պահին հայության թիվն
այնքան է նվազել, որ նա չի կարող Հայկական պահանջնե-
րով նախանշված հայկական պետության տարածքներում
մեծամասնություն ապահովել:

Երկրորդ քայլով, դաշնակից տերությունների լուռ հա-
մաձայնությամբ ու թողտվությամբ, սկսվեց քեմալական
ազդեցիկան Հայաստանի նկատմամբ, որի հետեւանքով տե-

ղի ունեցավ Հայաստանի բռնի խորհրդայնացումն ու
զրկվեց ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարե-
լու հնարավորությունից: Այսինքն՝ զրկվեց մեծ Վուդրո
Վիլսոնի Իրավարար վճիռը կյանքի կոչելու իրավունքից եւ
հնարավորությունից մեռնել:

Առաջին հայացքից կարող է թվալ, թե մենք հարցին եր-
կարաշունչ պատասխան ենք տալիս: Իրականում այդ պա-
տասխաններում է բացահայտվում մախկին խաղը եւ երեւ-
ակվում հայությանն ու Հայաստանին ուղղված այսօրվա
սպառնալիքը:

Եթե ամփոփելու լինենք, ապա կասենք, որ

- հակառակ այն փաստի, որ հայությունը հաղթողների
շարքերում էր եւ իր անժխտելի ավանդն ու մասնակցու-
թյունն էր բերել ընդհանուր հաղթանակի մեջ,

- հակառակ այն փաստի, որ 1894-96, 1909, 1915-23 թթ.
թուրքական իրարհաշորդ կառավարությունները հայու-
թյան դեմ իրականացրել էին մարդկայնության դեմ ծանրա-
գույն հանցագործություն՝ ցեղասպանություն ու բռնա-
գաղթ, եւ հայությունն իրավունք ուներ պահանջելու ար-
դար դատաստան ու իրավունքների լիակատար վերա-
կանգնում,

- հակառակ այն փաստի, որ հայությունը ցեղասպանու-
թյան ու բռնագաղթի պատճառով ոչ միայն կրել էր մարդ-
կային հսկայական կորուստներ, այլեւ բռնի տեղահանվել
էր իր հայրենիքից,

եւ հակառակ այս ամենի

- ՄԱԿ-ի 28-րդ նախագահ Վուդրո Վիլսոնը Իրավարար վճ-
ռում ներառեց հայկական պահանջներից 40 տոկոսը, այլ
կերպ ասած՝ հայկական պահանջներից դուրս թողեց 60
տոկոսը, այսինքն՝ Արեւմտյան Հայաստանի յոթ վիլայեթնե-
րից երեքը եւ Կիլիկյան Հայաստանը: Չմոռանա՞նք, որ մենք
խոսում ենք հայրենիքի մասին, բնօրրանի, քաղաքակրթու-
թյունների խաչմերուկի, որը այնուհետ երկար ժամանակով
խցանված էր մնալու, որովհետեւ հայտնվելու էր այլոց
անարժան ձեռքերում,

- դաշնակից տերությունները իրենց հերթին վիլսոնյան
40 տոկոսից մի խոշոր մաս լքեցին, երբ Հայաստանի Հան-
րապետությունը հանձնեցին քեմալական ազդեցիկայի,

- արդյունքում մնացած 29 հազ քառ կմ տարածքը խց-
կեցին ԽՍՀՄ տարածք, որ չկարողանա այնուհետ որեւէ ին-
քուրույն քայլ ձեռնարկել:

Իրադարձությունների այս նախօրոք մշակված սցենա-
րը այսօր էլ պատրաստվում են կիրառել եւ այդ նպատա-
կով է, որ հրապարակ են բերված:

- Հայաստան – Թուրքիա Արձանագրությունները, որ շր-
ջանառությունից դուրս բերվի միանգամայն բնական եւ
օրինական Հայկական հողային պահանջների հարցը եւ
Վուդրո Վիլսոնի Իրավարար վճիռը,

- Ռալֆ Պիտերսի հողվածն ու քարտեզը Ազատ Քրդս-
տանի վերաբերյալ, որն իրականում, ըստ Ռալֆի, տեղա-

կայվելու է Հայաստանին պատկանող տարածքների վրա, մասնավորապես, Արեւմտյան Հայաստանի եւ Կիլիկյան Հայաստանի,

- Ինտեգրման տարբեր ձեւաչափերի պարտադրանքը՝ Եվրոպական ինտեգրման, Արեւելյան գործընկերության, Կովկասյան պլատֆորմի, Եվրասիական միության, որոնք իրականում նշանակում են, թե հետագայում, ինչպես ԽՍՀՄ տարիներին, Հայաստանը կրկին զրկվելու է ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարելու, հայության եւ Հայաստանի որեւէ իրավունք առաջադրելու եւ պաշտպանելու իրավունքից:

Բոլոր հնարավոր սցենարները նախօրոք մշակված ու դրված են, այդ մենք է, որ կամ չենք տեսնում դրանք, կամ չենք ուզում տեսնել...

Ասվածին հավելենք եւս երկու կարեւոր փաստ: Յեղասպանության դատապարտման հայցով ու պահանջով եւ Իրավարար վճռի իրականացման պահանջով միջազգային իրավական ատյաններ կարող են դիմել միայն պետությունները: Սա նշանակում էր, որ հայությունը, կամ հայության այն հատվածը, որ ոչ միայն ցեղասպանության է ենթարկվել, այլեւ դրա հետեւանքով դարձել է տարագիր, չի կարող իր իրավունքների պաշտպանության հարցերով դիմել միջազգային ատյաններ, որովհետեւ պետություն չունի: Իսկ ունեցածն էլ ինտեգրված է ԽՍՀՄ կազմ եւ բերված այնպիսի մի վիճակի, որ ի վիճակի չէ այդ հարցով դիմել միջազգային ատյանների: Պարզվում է սա էլ նախօրոք մշակված ծրագիր է, որովհետեւ ցեղասպանությունից շուրջ 90 տարի անց եւ Հայաստանի անկախացումից շուրջ 20 տարի անց սփյուռքահայությունը, իսկ իրականում ցե-

ղասպանության եւ բռնագաղթի ենթարկված Արեւմտյան Հայաստանի հայությունը, սարսափով արձանագրում է, որ զուր հույսեր է կապել Հայաստանի վերստին անկախացման հետ, քանի որ այսօր իրեն ստիպում են հաշտվել այն փաստի հետ, թե Հայաստանի համար նախապատրաստվում է մի նոր 70-ամյա ինտեգրում, իսկ իր համար մի նոր 90-ամյա տարագրություն ու դեգերում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ուղիներով..., որովհետեւ միշտ ինչ որ պատրվակ կամ պատճառ ճարվելու են արդարացնելու համար, թե ինչո՞ւ Հայաստանը չի կարող արժարժել Հայկական հողային պահանջատիրության եւ Հայոց ցեղասպանության կենսական խնդիրները:

Ուստի այն հարցին, թե Ինչո՞ւ Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարություն, մենք կարող ենք պատասխանել նաեւ, որ Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարության ստեղծման պատասխանատուներից մեկն էլ միջազգային ընտանիքն է, ով ոչ միայն 90 տարի է ի վեր ամեն կերպ մերժել ու շրջանցել է հայոց իրա-

վունքները իր բնօրրան հայրենիքի նկատմամբ, այլեւ ամեն ինչ արել է, որ նորանկախ Հայաստանը նույնպես զրկված լինի այդ իրավունքները պաշտպանելու լծակներից եւ հնարավորություններից:

06.11.2011 թ.

Վանի Քաղաքապետ Պարոն Բեֆիր Քայային Հ ե ո ա գ ի ր

Ժողովուրդների յարատեւումը ամրագրում է բարեկամութեամբ, իսկ բարեկամութիւնը ստուգում փորձութեան ժամին:

Վանին պատուհասած այս փորձութեան ժամին մենք հաւաստում ենք, որ հայ ժողովուրդը տարածաշրջանում ապրող բոլոր ժողովուրդների կողքին է եւ կիսում է վերահաս ցաւերն ու տառապանքը:

Մենք պատրաստ ենք օժանդակել Ձեզ այն ամէնով, ինչը մեր հնարաւորութիւնների սահմաններում է, եւ այնքան ժամանակ, քանի դեռ Դուք դրա կարիքը կ'ունենաք:

Հաւատում ենք, որ մեր բարեկամութիւնն ու յարատեւումը կը դիմանայ նաեւ այս փորձութեանը, ապացուցելու ու հաստատելու համար մեր ժողովուրդների ազատ ստեղծագործ կեանքով միասին ապրելու կամքն ու վճռականութիւնը:

24.10.2011թ.

Խորին յարգանքներով՝

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային

Խորհուրդի Նախագահ՝ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԱՂԱՍԵԱՆ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ

2011 թ. սեպտեմբերի 21 - 25-ը Ամիդում: Դիարբեքիր - Տիգրանակերտում, որն Արեւմտյան Հայաստանի վեց վիլայեթներից մեկն է, տեղի ունեցավ Սոցիալական գիտաժողով-հավաք՝ նվիրված Միջագետքի հին ժողովուրդներին: Գիտաժողով-հավաքի նպատակն էր ներկայացնել Միջագետքի հին ժողովուրդների այսօրվա վիճակը, նրանց դժվարություններն ու ծրագրերը:

Թվով երկրորդ այս գիտաժողովին ներկա էին հայերը, քրդերը, ասորի - հալդիները եւ հրեաները, որպես տարածաշրջանի հին ժողովուրդներ: Նրանց այս հանդիպումը Դիարբեքիրում կարելի է եւ պետք է անվանել պատմական, այն ուներ կարեւոր նշանակության, որպես տարածաշրջանի հնագույն ժողովուրդների վերամիավորմանն ուղղված հատուկ քայլ:

Այսօր, երբ ողջ աշխարհը ջղաձգվում է ազգային, հասարակական - քաղաքական, սոցիալական, հոգևոր - մշակութային ճգնաժամային խնդիրներից, գիտաժողովն իր առաջ նպատակ էր դրել աջակցել Միջագետքի հին ժողովուրդներին, նրանց իրավունքների պաշտպանության, ազատության, արդարության եւ խաղաղության պայքարի այլընտրանքային ճանապարհների հետազոտմանը:

Այս ընթացքում Միջին Արեւելքում տեղի ունեցած հեղափոխությունների եւ հեղաշրջումների արդյունքում տեսնում ենք կառավարություններ, որոնք անկում են ապրում ուրիշների հաշվին: Չնայած մարդկության ու բնության գաղութային ու գազանային համապարփակ շահագործմանն ու ոչնչացմանը, որոնք ուղեկցվում են զենքերով ու թմրանյութերով, ինչպես նաեւ ջրային պաշարների եւ այլ բնական ռեսուրսների անխնա ոչնչացմամբ, ընդիմադիր շարժումները դիմակայում են եւ պայքարում են դրանց դեմ:

Եւ մինչ գաղութարար իրեշները, գողանալով եւ մասնավորեցնելով աշխարհի ողջ հարստությունը, բացում են նոր շուկաներ պատերազմների համար, միառժամանակ մատուցելով մարդկության ապագան իրենց համար ցանկալի «փաթեթավորմամբ», բնիկ ժողովուրդներն արտահայտում են իրենց անհամաձայնությունը եւ ցանում խաղաղության սերմերը: Ու չնայած, գաղութարար պետությունները փորձում են ոչնչացնել հին ժողովուրդներին ու նրանց պատմությունն ու մշակույթը՝ քաղաքակրթությունը, հենց այդ ժողովուրդները, որպես ճշմարտության ու արդարադատության փոքրիկ օջախներ, փորձում են դիմակայել եւ կառուցել պատմական - մշակութային հավաքական հիշողություն:

Գիտաժողովի հետազոտությունների շրջանակները.

1. Միջին Արեւելք, հեղափոխություններ եւ տարածաշրջանի ապագան:

2. Քաղաքակրթությունների ճգնաժամը եւ դրա այլընտրանքը:

3. Խաղաղության եւ արդարության վերահաստատում՝ ընդդեմ գաղութարար բիրտ ուժի:

4. Ներգաղթի եւ ապաստանի հնարավորություն:

5. Պայքար իրավունքների համար. երեխաների իրա-

վունքներ, հաղորդակցվելու իրավունք, լեզվի, առողջապահության, տարեցների, աշխատանքի իրավունք:

6. Անցյալի հետ առճակատում եւ ճշմարտության որոնում:

7. Բնակլիմայական ցեղասպանություն:

8. Մշակութային ցեղասպանություն:

9. Աշխատանքի չարաշահում:

10. Միջին Արեւելքի կանանց բնաջնջում եւ կանանց ազատագրական շարժում:

11. Երիտասարդության փոփոխման դիմամիկան եւ ձեւավորումը:

Գիտաժողովի ավարտին, շուրջ 60 տեսապատկերների օգնությամբ, տեղի ունեցավ շնորհանդես նվիրված Դիարբեքիրի շրջանում հայերի պատմությանը, որն ի

ցույց դրեց հայերի պատմական արմատներն ու բնիկությունը տարածաշրջանում: Առաջին անգամ, այս ձեւաչափում, պաշտոնական փաստաթղթերի հիման վրա ներկայացվեց նաեւ հայերի կազմակերպված կոտորածները Դիարբեքիրի շրջանում՝ բաղկացած երկու փուլերից. առաջինը՝ 1895թ. հոկտեմբեր - նոյեմբեր ամիս-

ներին՝ Աբդուլ Համիդ 2-ի, երկրորդը՝ 1915թ. փետրվարին՝ երիտթուրքերի կողմից, որոնք փաստում են հայության եւ մարդկայնության դեմ իրականացված այս ոճրագործության նախապես ծրագրավորված եւ շարունակական բնույթը:

Գիտաժողովը, որին մասնակցում էին ավելի քան 150 մարդ, առանձնահատուկ էր նաեւ նրանով, որ առաջին անգամ՝ Արեւմտյան Հայաստանի բռնազավթված տարածքում, ներկայացվեց հայերի ցեղասպանության ողջ ընթացքը առանց վերապահումների եւ ժխտողականության, ինչը ցավոք նոր երեւոյթ է սփյուռքյան որոշ շրջանակներում, այլ թույլ է տալիս ավելի լավ հասկանալ եւ ըմբռնել հայերի ցեղասպանության պատմությունն ու իրականությունը առանց կեղծիքի եւ մերժողականության, հայության գոյությունն այսօր ամբողջ սփյուռքում: ճշմարտությունն այս կապաշտպանի Արեւմտյան Հայաստանի հայերի օրինական իրավունքների վերականգնմանը:

Պետք է հատուկ շնորհակալություն հայտնել պ-ն Օսման Բայրեմիրին՝ Դիարբեքիրի քաղաքապետին եւ պ-ն Մուհարեմ Սեբեին՝ Մշակույթի հարցերով քաղաքապետի օգնականին, Միջագետքի տարածաշրջանի բնիկ ժողովուրդների այս յուրօրինակ գիտաժողովը կազմակերպելու եւ իրավիճակը համար:

09.10.2011թ.

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի
Լրատվական ծառայություն

2012 Թ-ԻՆ ՍՊԱՍՎՈՒՄ ԵՆ ԵՐԿՈՒ ԽՈՐՀՐԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

2012թ-ին Հայաստանի հանրապետությունում տեղի կունենան Ազգային ժողովի, իսկ Սփյուռքում ու Հայաստանում Արեւմտյան Հայաստանի կառավարության խորհրդարանական ընտրություններ: Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհուրդը և Արեւմտյան Հայաստանի կառավարությունը տարածել է հայտարարություն, որում կոչ է արվում մասնակցել էլեկտրոնային ստորագրահավաքին, Արեւմտյան Հայաստանի խորհրդարանական ընտրությունների ծրագրին աջակցություն հայտնելու նպատակով: Ստորել ներկայացնում ենք հայտարարությունը:

Հարգելի հայրենակիցներ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդը եւ Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը Արեւմտեան Հայաստանի խնդրի իրավական լուծումն ապահովելու նպատակով իրականացնում է հետեւեալ ծրագրային աշխատանքները՝

1. Վիճակագրական իրավարար վճռի իրականացման ծրագիր:

2. Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութեան խորհրդարանական ընտրութիւնների ծրագիր:

Ըստ այդմ, Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդը եւ Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը, էլեկտրոնային ստորագրահավաք - հանրաքվեի միջոցով անցկացնում է հետեւեալ հարցապնդումը. Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդը եւ Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը կարեւորում են Ձեր աջակցութիւնն ու մասնակցութիւնը նշված երկու ծրագրերն ընթացքի մեջ եւ բարեհաջող իրագործելու համար:

**Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդ
Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւն**

[/www.Armweeklynews.am](http://www.Armweeklynews.am) 12.10.11/

Հրամանագիր Ինֆառմացիայի և անվտանգության ապահովման ազգային համակարգի ստեղծման մասին

Հաշվի առնելով.

անցյալում մարդկության եւ հայության կրած մարդկային, հոգեւոր-մշակութային, նյութական եւ տարածքային կորուստները,

ներկայումս մարդկության հոգեւոր-մշակութային, բարոյա-հոգեբանական եւ տնտեսա - քաղաքական խոր ճգնաժամի մեջ գտնվելը, ինչպես արեւելքում, այնպես էլ արեւմուտքում, որը սպառնում է տարածաշրջանի հայությանն ու Հայաստանի անվտանգությանը:

Հիմնվելով.

1. Արեւմտյան Հայաստանի հայերի ինքնորոշման իրավունքի կիրառման անհրաժեշտութեան վրա, առաջադրված՝ Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդի կողմից՝ 2004 թ. դեկտեմբերի 17-ին, Շուշի, (հոդված 5):

2. Արեւմտյան Հայաստանի հայերի իրավունքների մասին Հռչակագրի վրա, ընդունված 2007-ի հունվարի 20-ին Փարիզ, Ֆրանսիա, Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդարանի պատգամավորների կողմից, որտեղ հիմնավորված են հայության ազատ կենսակերպի, մտավոր եւ ֆիզիկական անվտանգության իրավունքները (հոդվածներ 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ, 9-րդ, 10-րդ, 11-րդ):

3. Աշխարհասփյուռ հայության պետական կառույցի ստեղծման բնական իրավունքի վրա. Հռչակագիր՝ ընդունված 2011-ի փետրվարի 4 ին, Փարիզ, Ֆրանսիա:

4. Արեւմտյան Հայաստանի հայերի եւ Արեւմտյան Հայաստանի հայերի Մշտական, Ձինված, Դրական Չեզոքության որդեգրած քաղաքականության վրա (որոշում թիվ 1/2011 - 29.03.2011 թ.)՝ համաձայն «Չեզոք պետությունների եւ չեզոք անձանց իրավունքների եւ պարտականությունների մասին» ցամաքային պատերազմի ժամանակ» Կոնվենցիայի հոդվածների եւ դրույթների (Հաագա, 18-ը հոկտեմբերի 1907 թ.):

Կրկին վերահաստատելով մեր հանձնառությունը, նպաստելու հակամարտությունների խաղաղ կարգավորման սկզբունքին եւ տարածաշրջանային խաղաղությանը

ու անվտանգությանը, ապահովելու ժողովուրդների ազատ զարգացման եւ առաջընթացի իրավունքը:

Գիտակցելով մեր պատասխանատվությունը հայության խնդիրների հանդեպ, հիմնված ՄԱԿ-ի Մարդու Իրավունքների Համընդհանուր Հռչակագրի եւ ներպետական ու միջազգային հիմնարար այլ սկզբունքների ու նորմերի վրա, որոնք առնչվում են հայության ինքնապաշտպանությանը, կյանքի ու գույքի ապահովությանը, նաեւ հայության զարգացման ու առաջընթացի բնական իրավունքին,

Հրամանագրում են՝

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարության Ինքնապաշտպանության եւ անվտանգության ապահովման ազգային համակարգի ստեղծման գործընթացի սկիզբը.

ա) Պատրաստել Արեւմտյան Հայաստանի հայերի Ինքնապաշտպանության եւ անվտանգության ապահովման ազգային համակարգի Կանոնադրությունը եւ Վարքակա-նոնը:

բ) Արեւմտյան Հայաստանի աշխարհասփյուռ հայերը կարող են եւ իրավունք ունեն մասնակցել Արեւմտյան Հայաստանի հայերի Ինքնապաշտպանության եւ անվտանգության ապահովման ազգային համակարգի կայացման գործընթացին և անհրաժեշտության դեպքում մասնակցել հայության եւ Հայաստանի պաշտպանությանը:

26.12.2011 թ., Փարիզ, Ֆրանսիա

**Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդի
Նախագահ՝ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԻՄԱՅՅԱՆ**

**Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարության
Վարչապետ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇՆԵՉՅԱՆ**

Ազատագրական տայֆարը որդես ահաբեկչություն ներկայացնելու, ավելի քան, 117-ամյա խեղկասկությունը

Ցեղասպանության ենթարկված եւ իրավազրկված ժողովրդի (եւ ժողովուրդների) ազատագրական պայքարը, որպես ահաբեկչություն ներկայացնելու այս ավելի քան 117-ամյա խեղ-

կատակությունը չի ավարտվի, քանի դեռ նույն այդ ժողովուրդը շատ ավելի վճռական կերպով չձեռնարկի իր իրավունքների պաշտպանության գործը, այդ թվում՝ ազատագրական պայքար մղելու եւ ինքնապաշտպանության դիմելու, ինչպես նաեւ բնության ու ճնշման դեմ ըմբոստանալու իր իրավունքը:

1. 117-ամյա խեղկատակությունը եւ հանցագործությունը կրկնելու փորձը:

Ահավասիկ հերթական խեղկատակությունը, այս դեպքում՝ քուրդ ժողովրդի իրավունքների հետ է կապված: Թուրքիայի Ազգային ժողովի քուրդ պատգամավորներին հետապնդելու հետ մեկտեղ նոր հալածանքներ են սկսվել Դիարբեքրի քուրդ քաղաքայեւ Օսման Բայրեմիի նկատմամբ, «Ինչպես տեղեկացնում են թուրքական լրատվամիջոցները, թուրքական արդարադատությունը «ահաբեկչական կազմակերպության քարոզչությամբ զբաղվելու» եւ «ահաբեկչական կազմակերպության անունից հանցանք գործելու» համար պահանջում է 28 տարվա ազատազրկման դատապարտել Օսման Բայրեմիին: Բայրեմիի հանցանքը կայանում է նրանում, որ քաղաքայեւ մասնակցել է թուրք զինվորների հետ բախման ժամանակ սպանված Քրդստանի բանվորական կուսակցության (PKK) զինյալների թաղման արարողությանը, ինչպես նաեւ՝ «խաղաղություն եւ ժողովրդավարություն» քրդամետ կուսակցության կողմից կազմակերպված երթին, որի ժամանակ քայլել է PKK-ի առաջնորդ Աբդուլլահ Օջալանի լուսանկարի առջեւից»: /www.Tert.am, 08.11.2011թ./

Օր չի անցնում, որ Թուրքիայում հալածանքների չենթարկվեն ազատ մտածողության տեր մտավորականներ: Շինծու եւ անհեթեթ մեղադրանքներով ձերբակալվել է թուրք հայտնի մտավորական, գրող, հրատարակիչ Ռազրփ Ջարաբօլուն: «Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած թուրք մտավորականին մեղադրում են Աբդուլլահ Օջալանի դեկավարած Քրդական աշխատավորական կուսակցության հետ առնչությունների մեջ»: /www.Azattyun.am, 31.10.2011թ./

Առայժմ այս անօրինական եւ ապօրինի գործողություններին արձագանքել են Նիդերլանդների խորհրդարանի պատգամավորները, որոնք «2011 թ. նոյեմբերի 1-ին գրավոր հարցեր են ներկայացրել Նիդերլանդների արտգործնախարար պարոն Ռոզենթալին՝ վերջերս մի քանի տանյակ թուրք լրագրողների, գրողների եւ հրատարակիչների, այդ թվում, թուրք գրող եւ հրատարակիչ Ռազրփ Ջարաբօլուի ձերբակալության մասին: Խորհրդարանականները ցանկանում են նախարարից իմանալ, թե նա ինչպես է գնահատում այդ ձերբակալությունները, ինչպես է ընթանալու ազատազրկման գործընթացը եւ որոնք են Ջարաբօլուի եւ մյուս ձերբակալվածների դեմ հարուցված մեղադ-

րանքները: Նրանք նաեւ հարց են բարձրացնում թե արդյո՞ք Ջարաբօլուի ձերբակալությունը կապ ունի Հայոց ցեղասպանության մասին նրա հրապարակումների հետ: Հոլանդացի պատգամավորները ցանկանում են նախարարից նույնպես իմանալ, թե արդյո՞ք Թուրքիայում մամուլի եւ խոսքի ազատության մթնոլորտը գնալով վատանում է: Պատգամավորները հարցնում են, թե այս ձերբակալություններն ինչպիսի ազդեցություն կարող են ունենալ, ըստ նախարարի, Թուրքիայի հետ եվրոմիության անդամակցության բանակցությունների վրա»: /www.Norkhosq.net, 04.11.2011թ./

Սակայն այս խեղկատակությունը ավելի հեռուն գնալու միտում ունի, որն է ներքին եւ արտաքին մակարդակներում Թուրքիայի քաղաքական վերնախավի եւ իշխանության ստանձնած պարտավորությունները տարածաշրջանային նոր հանցագործություններ իրականացնելու ծրագրերով: Նկատի առնելով այս կարեւոր հանգամանքը, դժվար թե Նիդերլանդների խորհրդարանի պատգամավորների բողոքները կարողանան կասեցնել այս սպառնալի գործընթացները: Դրա համար այլ արմատական միջոցներ են պետք:

2. 117-ամյա խեղկատակությունն ու հանցագործությունը չեզոքացնելու եւ դրան վերջ դնելու ուղիները:

Ասում են, երբեմն պատմությունը կրկնվելու միտումներ ունի: Այդպես կարող է լինել եւ այս պարագային, եթե վճռական միջոցներ ձեռք չառնվի: Մասնավորապես, եթե հաշվի չառնվի, որ 1894-ից սկսած թուրքական իրար հաջորդող կառավարությունները եւ իշխող քաղաքական վերնախավը, մասնավորապես, Աբդուլ Համիդ 2-ը, երիտթուրք պարագլուխներ՝ Թալեթ-Էմվեր-Ֆեմալը, հանրապետականի համարում ունեցող Մուստաֆա Քեմալը եւ նրանց գործի շարունակողները մշտապես որդեգրել եւ իրենց հաջորդին փոխանցել են Օսմանյան Թուրքիայի եւ Արեւմտյան Հայաստանի ու Կիլիկիայի տարածքում ապրող ոչ թուրք ժողովուրդների՝ հայերի, հույների, արաբների, ասորիների... իսկ 1920-ական թթ. սկսած քրդերի, 1974-ին՝ կիպրացի հույների, 1990-ական թթ.՝ սերբերի, այլ կերպ ասած՝ «բոլոր ինչ ժողովուրդների», ինչպես կծեակերպեր արաբական աշխարհում Բրիտանական Կայսրության գլխավոր հետախույզ Լոուրենս Արաբացին, բնաջնջման, բռնագաղթի եւ բռնի ծուլման քաղաքականությունը: /www.Armav.am, 09.11.2011թ./

Այդ ժողովրդասպան քաղաքականությանը դիմակայելու իրավական առանձին փորձեր արվում են: Օրինակ, կիպրացի հույները եվրոպական դատական ատյաններ են ներկայացրել 15 հազարից ավելի դիմումներ՝ թուրքական բանակի հանցագործությունների վերաբերյալ Հյուսիսային Կիպրոսում: Վերջերս տեղականում ենք նաեւ, որ Գերմանիայում ապրող քրդերն են դատական վարույթ սկսել Թուրքիայի ներկայի վարչապետի դեմ: Այսպես, «Համբուրգ քաղաքի փաստաբաններ Բրիտտա Էդերը եւ Հայնց Շնեյդերը դիմում են հղել Գերմանիայի Գլխավոր դատախազությանը, մեղադրելով Թուրքիայի վարչապետ Էրդողանին, պաշտպանության նախարար Վեջիդի Գյունեւլին եւ մի շարք այլ պաշտոնատար անձանց ռազմական հանցագործությունների մեջ: Փաստաբանները, որոնք ներկայացնում են գոհված թուրք զինյալների հարազատների շահերը, պնդում են, որ 1933թ-ից այս կողմ առնվազն տասը դրվագում թուրքական ուժային կառույցներն առանց դատ ու դատաստանի հաշվեհարդար են տեսել քուրդ ապստամբների հետ, կիրառել են մարդու արժանապատվությունը ոտնահարող մեթոդներ եւ տանջանքներ, ինչպես նաեւ՝ քիմիա-

կան գեներ: /www.Armweeklynews.am, 03.11.2011թ./

Սակայն պետք է ընդունել, որ այդ առանձին գործընթացներին զուգահեռ ուժերը մեկտեղելու եւ միավորելու լուրջ խնդիրներ է առաջանում, ի տես թուրքական քաղաքական վերնախավի եւ պետության ռազմա-քաղաքական նոր ակտիվության, որն այլ բան չէ, քան թուրքական պետական ահաբեկչության՝ ֆաշիզմի, ռասիզմի, պանթուրքիզմի նորոգյա դրսևորումներ տարածաշրջանում ապրող ժողովուրդների ու պետությունների նկատմամբ: Թուրքական բանակի ներխուժումներն Իրաք եւ Թուրքիա – Սիրիա սահմանային զարգացումները մեծ հանցագործությունների առաջին դրսևորումներն են միայն:

Այս իմաստով կարելու է ասորիների առաջարկը: Ասորական ֆորումի ղեկավար, ասորիների փրկության ֆոնդի ղեկավար Էլիաս Յալդան ասել է. «Մենք ցանկանում են հայերի հետ միասին Ցեղասպանության ճանաչման համար պայքար մղել»: /www.Panorama.am, 05.11.2011թ./

Մյուս կողմից, Եվրոպայում հանկարծ հիշել են, որ «Երդողանը Թուրքիան վերածում է գիշատիչ պետության, որը, ըստ ամենայնի, մտադիր է գրավել Միջերկրական ծովի բոլոր նավթային եւ գազային պաշարները, որոնք նրան չեն պատկանում: Թուրքիան սպառնում է Կիպրոսին: Հզոր զինված խմբավորում է տեղակայված կղզում եւ դրա անմիջական մոտակայքում: Իրադրությունը ծայրաստիճան վտանգավոր է: Հարձակումների, վիրավորանքների եւ սադրանքների՝ թուրքական անպատասխանատու քաղաքականությունը պետք է անմիջապես դատապարտվի: Այն պարզորոշ սպառնալիք է Միջերկրական ծովի խաղաղությանը եւ անվտանգությանը», - հայտարարել ԵԱՀԿ-ում Նիդերլանդների ներկայացուցիչ Վիմ Կորտոնեովենը՝ պահանջելով, որ հարցը դրվի ԵԱՀԿ ձմեռային նստաշրջանի քննարկմանը: /www.Yerkir.am, 11.10.2011թ./

Ըստ էության ԵԱՀԿ ներկայացուցիչը անուղղակիորեն ընդունում է, որ Եվրոպան գործ ունի պետական ահաբեկչության հետ: Մնացել է, որ ընդունի նաեւ, թե տարածաշրջանի ժողովուրդները այդ ահաբեկչական պետության կամ այդ պետական ահաբեկչության ուղղակի զոհերն են արդեն 117 տարի ի վեր: Ինչը չեն արել Եվրոպաումանտի պատգամավորները 1987-ին, երբ հաստատում էին «Հայ-

կական հարցի քաղաքական լուծման մասին» բանաձեւը, որտեղ չգիտես ինչու շրջանցելով ներպետական եւ միջազգային բոլոր սկզբունքներն ու նորմերը՝ նշում էին, թե ժամանակակից Թուրքիան պատասխանատու չէ Օսմանյան Թուրքիայի իրականացրած հանցագործությունների համար:

Այնուհանդերձ, գոնե մեկ քայլ ճիշտ ուղղությամբ կատարված է արդեն. «Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը հոկտեմբերի 25-ին միաձայն որոշել է, որ Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը չի կարող քրեականացվել Թուրքիայում»: /www.NEWS.am. 2011թ./

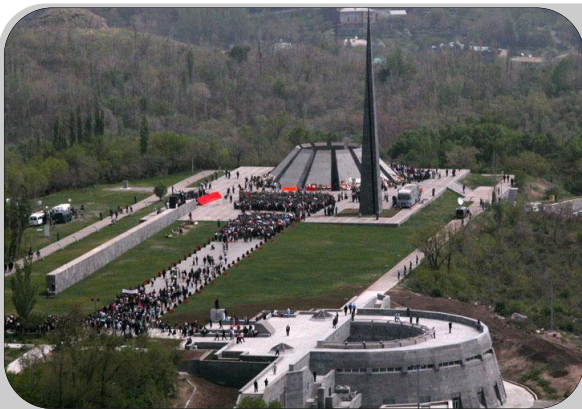
Հ.Գ. - 117-ամյա այս խեղկատակությանն ու հանցագործությանը վերջ դնելու ուղիներից մեկը թուրքական պետական ահաբեկչությանը դիմակայելու պատրաստ լինելն է, մշտապես ինքնապաշտպանության պատրաստ լինելը: Կարելու է, որ 117-ամյա թուրքական պետական ահաբեկչության գոհ ազգերը նույնպես դիմակայության պատրաստ լինեն եւ շատ դեպքերում միասնաբար հանդես գան:

Այլապես, հանցագործությունը կրկնվելու միտում ունի՝ հայկական, հունական, քրդական... ազատագրական պայքարի դրվագները, իբրեւ ահաբեկչություն ներկայացնելու եւ այդ ժողովուրդների ազատատենչ ձգտումները բռնամիջոցներով ու կեղծիքներով կասեցնելու նպատակով: Ձուր հույսեր, անշուշտ, բայց տարածաշրջանի ժողովուրդների ավտանգությունը, խաղաղությունն ու կայուն զարգացումը ապահովելու համար անհրաժեշտ նախապայման է թուրքական պետական ահաբեկչության 117-ամյա հանցագործությունների համապարփակ եւ ամբողջական դատապարտումը:

Հենց դատապարտումը եւ ոչ թե ճանաչումը, ինչով երկար տարիներ զբաղեցրին, նախ եւ առաջ, այդ ահաբեկչության հիմնական թիրախը դարձած մի ժողովուրդի՝ հայությանը:

12.11.2011 թ.

**Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդի
Մամուլի Հաղորդագրութիւն**

Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելը հանցանք է. Թուրքիայի մարդու իրավունքների միություն

Թուրքիայի մարդու իրավունքների միության (IHD) Ստամբուլի մասնաճյուղի ռասիզմի եւ խտրականության դեմ հանձնաժողովի կողմից տարածված մամուլի հաղորդագրության մեջ կոչ է արվում հանգիստ թողնել Ֆրանսիայի ազգային ժողովի օրակարգում ներառված Հայոց ցեղասպանության ժխտումը քրեականացնող օրինագիծը եւ Թուրքիայի ներսում իրենց ձայնը բարձրացնել ժխտողականության եւ մերժման դեմ:

Թուրքիայի մարդու իրավունքների միության (IHD) Ստամբուլի մասնաճյուղի ռասիզմի եւ խտրականության դեմ հանձնաժողովի կողմից տարածված հայտարարության մեջ նշվում է, որ իրենք պնդում են, թե

մարդկության դեմ իրականացված հանցանք համարվող ցեղասպանության ժխտումը չի կարող համարվել խոսքի եւ մտքի ազատություն:

«Նախօրոք պլանավորված ձեռք մի ժողովրդին ամբողջությամբ վերացնելը եւ այդ հանցանքը ժխտելը հավասար է հանցանքը պաշտպանելուն» Այդ հանցանքի ժխտումը հարձակում է ցեղասպանության ժառանգների թոռների եւ զոհվածների հիշատակի դեմ: Այսօր Հոլոքոստի ժխտման համար Ավստրիայում նախատեսված է 6 ամսից 20 տարի, Բելգիայում՝ ֆինանսական տուգանքից մինչեւ 1 տարի, Չեխիայում՝ 6 ամսից 2 տարի, Գերմանիայում՝ մինչեւ 5 տարի, Իտալիայում՝ 3-4 տարի, Լիտվայում՝ 1-ից 10 տարի պատժաչափեր: Այնպես, որ այս հարցում Ֆրանսիան ոչ նոր է, ոչ էլ յուրահատուկ», - նշվում է հայտարարության մեջ:

Հայտարարության հեղինակները կոչ են անում Թուրքիայի իշխանություններին, գործարարներին եւ հասարակական կազմակերպություններին՝ Ֆրանսիայի դեմ արշավ սկսելու փոխարեն ջանքեր գործադրել, որ պետությունն ու հասարակությունը ճանաչեն Հայոց ցեղասպանությունը եւ այդ տարիներին իրագործված ասորիների ցեղասպանությունն ու հույների էթնիկ մաքրումները: /www.NEWS.am/, 22, 12.2011թ.

Արևմտահայերը՝ գործիք Ռուսաստանի, Թուրքիայի, նույնիսկ Ֆրանսիայի ձեռքին

Օրերս հաղորդագրություն ստացվեց, որ Փարիզի 9-րդ թաղամասում գտնվող Հայկական սփյուռքի հետազոտությունների կենտրոնում տեղի է ունեցել Արևմտահայերի երրորդ միջազգային համագումարի կազմակերպչական հանձնախմբի խորհրդաժողովը: Այս կապակցությամբ «Առաջին լրատվականը» գրուցել է Արևմտյան Հայաստանի ազգային խորհրդի նախագահ Արմենակ Աբրահամյանի հետ:

- Ինչպե՞ս եք գնահատում օրերս Փարիզի 9-րդ թաղամասում գտնվող Հայկական սփյուռքի հետազոտությունների կենտրոնում տեղի ունեցած Արևմտահայերի երրորդ միջազգային համագումարի կազմակերպչական հանձնախմբի խորհրդաժողովը:

- Այդ ժողովն ուղղակի կապ չունի մեզ հետ, դրանք առանձին կազմակերպություններ են, որոնք, անշուշտ, պիտի օգտագործեն մեր այսօրվա ծառայություններն իրենց որոշակի գործառնությունները կազմակերպելու համար: Արևմտյան Հայաստանն այսօր ունի իր ազգային խորհուրդը, իր կառավարությունը, բավական տարբեր մեխանիզմներ իր աշխատանքները պատշաճ իրականացնելու համար: Եթե այդ ժողովի մասնակիցները ցանկություն ունենային, ապա կարող էին կապ ունենալ կառավարության և վարչապետի հետ՝ Արևմտյան Հայաստանի հայերի համար խորհուրդ բացելու գործում:

- Կարո՞ղ ենք ասել, որ ստեղծվել է մի մարմին, որը գործում է Հայաստանի շահերից դուրս:

- Այդ խումբը տեսնում է, որ մենք ՄԱԿ-ում կարևոր հարցեր ենք քննարկում, ուզում ենք Արևմտյան Հայաստանի հարցը նորից արժանացնել միջազգային հանրության ուշադրությանը: Իսկ ի՞նչ են անում նրանք. նրանց շահը մեր այսօրվա աշխատանքներին խանգարելն է, կազմակերպում են այլատեսակ ժողովներ, նույնիսկ հստակ ծրագիր ու օրակարգ էլ չունեն:

Արևմտյան Հայաստանի խնդիրը շատ լուրջ է, և ովքե՞ր են այդ գործին խանգարողները, հիմնական խանգարողը Թուրքիան է, նաև բոլոր այն պետությունները, որոնք մասնակի շահեր ունեն: Եթե այդ մի խումբ մարդիկ ժողով են անում Փարիզում՝ ասելով, որ իրենք միջնորդում են արևմտահայերի իրավունքները պաշտպանելու համար, ապա պետք է նկատի ունենալ, որ արևմտահայերը չեն կա-

րող միջազգային ստատուս ունենալ, որովհետև անտարածք ժողովուրդ են: Մի խոսքով՝ վերացական են նրանց հայտարարությունները:

- Չե՞ք կարծում, որ չեղած հայրենիքը ավելի թանկ գնահատելով եղածից, այդ խումբը արևմտահայերին ավելի է հեռացնում բուն Հայաստանից և վանում է այն առաջնահերթություններից, որոնք նկատվում են մեր երկրում:

- Այդ մարմինը չի ունենալու այն ուժը, որ կարողանա խանգարել, ես վստահ եմ՝ սա մի փոքրիկ մարմին է՝ ժամանակավորապես խառնելու իրավիճակը: Չի ունենա այդ ուժը նաև այն պատճառով, որ ընդամենը մի քանի հոգի են: Այստեղ խնդիրն այն է, որ սկզբում իրենք սխալվեցին. Հայաստանն աշխարհի մեջ մի մեծ շրջան է, կա Կովկասը, կա Հայաստանը և կա Անատոլիան: Երբ Հայաստանի մասին ենք խոսում, պետք է նկատենք, որ այն շատ մեծ է ՀՀ-ից: Մենք պետք է միավորման կոչ անենք ամբողջ հայությանը, որ հայն այդ ամբողջ դաշտի վրա լինի ճանաչված: Պետք է գործին օժանդակել այդ կողմից, ոչ թե փոքրիկ ժողովներ ստեղծել, որոնք ազգային հարցեր լուծելու համար օգտակար չեն:

- Ովքե՞ր են օժանդակում այդ խմբին, կա՞ն արդյոք դրսից ներգործող ուժեր:

- Այդ ուժերը տարբեր պետություններ են, կարող է լինել Թուրքիան, Ռուսաստանը, կարող է լինել նույնիսկ Ֆրանսիան, որովհետև լավ գիտենք, որ Արևմտյան Հայաստանի վրայով մոր նավթի գիծ են ուզում անցկացնել: Բայց առանց մեր որոշման, համաձայնության իրավունք չունեն: Մենք մեր հայրենիքի տերն ենք, պետք է մեզ հետ հաշվի նստեն: Առաջիկայում մենք անպայման կպարզենք, թե ով է նրանց աջակցողը:

- Փորձո՞ւմ եք որևէ կերպ խանգարել այդ խմբի գործողություններին կամ ցույց տալ դրանց անարդյունավետությունը:

- Նրանք երկար չեն կարող գործել, դաշտ չունեն, բացի քարոզչությունից ու ձևական գործողություններից, հնարավոր է, մի քանի հովանավորի պատճառով ստիպված են այդպիսի գործողություններ անել՝ ցույց տալու, որ տեղին են ծախսում իրենց միջոցները: Հիմա լուրջ վտանգ չեն տեսնում: Պարզապես կարող են ասել, որ այդ մարդիկ, որ ամուլում հայ են, կարող էին լավ ծրագիր ունենալու դեպքում մեզ միանալ: Եթե չեն միանում, նշանակում է՝ ծառայում են ուրիշի համար:

/www1in.am 14.07.2011թ./

ԱՆԻ ԵՐԻԱՋԱՐՅԱՆ

Եթե Թուրքիան չճանաչի Ցեղասպանությունը,

Ֆրանսիան կընդունի ժխտումը քրեականացնող օրենքը

Թուրքիան մեծ երկիր է և պիտի կարողանա ճիշտ նայել իր անցյալին, պիտի կարողանա ուղիղ նայել իր սեփական պատմության ինչպես լուսավոր, այնպես էլ ստվերոտ էջերին: Այս մասին ասել է Ֆրանսիայի նախագահ Նիկոլա Սարկոզին:

Պատասխանելով հարցին՝ «Արդյո՞ք Ֆրանսիան ավելի առաջ կգնա և քրեորեն կդատապարտի Հայոց ցեղասպանության ժխտողականությունը Ֆրանսիայում», Սարկոզին ասել է. «Հավաքական ժխտողականությունը շատ ավելի վտանգավոր է և շատ ավելի անընդունելի է, քան ժխտողականությունն անհատական կարողակում: Թուրքիան մեծ երկիր է և պիտի կարողանա ճիշտ նայել իր անցյալին, պիտի կարողանա ուղիղ նայել իր սեփական պատմության ինչպես լուսավոր, այնպես էլ ստվերոտ էջերին: Գիշտ այնպես, ինչպես դա արել են այլ մեծ պետությունները, ինչպես օրինակ Գերմանիան: Պետությունները ուժեղանում են, երբ ճանաչում և ընդունում են իրենց պատմությունը: Եթե Թուրքիան կատարի իր պատմական տուրքը, ապա մենք կմնանք այնտեղ՝ որտեղ հիմա ենք, կմնանք նույն տեղում: Իսկ եթե Թուրքիան չանի դա, մենք ավելի առաջ կգնանք»:

/www. Tert.am/, 06.10.2011թ.

ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԻ ՀՈՐՐՈՐԴ ԱԳՁԱՅԻՆ ՎԵԽԱԺՈՂՈՎԻ ԲԱՄՓՈՓԱԳԻՐ

Արեւմտյան Հայաստանի Հայերի հորրորդ Ագգային Վեհաժողովը տեղի ունեցավ 2011 թվականի նոյեմբերի 25-ից 27-ը Փարիզում:

Ագգային Վեհաժողովն իր աշխատանքի ընթացքում կանգ առավ մի քանի կարեւորագույն հարցերի վրա, որոնցից՝

Արեւմտյան Հայաստանի խորհրդարանի նախագիծը ներկայացրեց Զրաջ Փիլիպոսյանը, Ագգային Վեհաժողովը ընդունեց Արեւմտյան Հայաստանի խորհրդարանի նախագիծը, որպէս նախնական աշխատանքային փաստաթուղթ:

Ինքնապաշտպանության խնդիրների հետ կապված ելույթ ունեցավ Վանո Դադոյանը, նա մասնավորապէս կանգ առավ ինքնապաշտպանության համապարփակ խնդիրներին, որոնք բխում են հասարակության ու անհատի ներքին բարոյական կեցվածքից:

Արեւմտյան Հայաստանի հայերի եւ Արեւմտյան Հայաստան պետության համապարփակ ինքնապաշտպանության խնդիրներին անդրադարձավ նաեւ Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարության վարչապետ Տիգրան Փաշաբեգյանը, ով բացատրություններ ներկայացրեց Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Ագգային խորհրդի կողմից 2011-ի հունվարի 29-ին ընդունված Մշտական, զինված, դրական չեզոքության քաղաքականության ընդունման մասին Որոշման կապակցությամբ:

Վուդրո Վիլսոնի Իրավարար վճիռի խնդրո պարզաբանմամբ ելույթ ունեցավ Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային խորհրդի նախագահ Արմենակ Աբրահամյանը, ով մասնավորապէս նշեց, որ Վուդրո Վիլսոնի Իրավարար վճիռը 1920

թվականի նոյեմբերի 22-ին պարտադրում էր կողմերին ճանաչելու Հայոց պետության սահմանները: Այն պետության, որը դե ֆակտո եւ դե յուրե ճանաչվել էր միջազգային հանրության եւ Թուրքիայի կողմից՝ 1920 թվականի հունվարի 19-ից մինչեւ 1920 դեկտեմբերի 2-ը, ինչը նշանակում է, թե այդ ժամանակից ի վեր Արեւմտյան Հայաստանը փաստացի օկուպացված է:

Ագգային Վեհաժողովը կոչով դիմեց մտավորականությանը, կուսակցություններին, գործարարներին, հոգեւորականներին, հայրենակցական միություններին եւ բոլոր նրանց ում համար թանկ է Արեւմտյան Հայաստանը եւ Հայոց Աշխարհը:

Կրճատ ներկայացնում ենք կոչը:

Հարգելի հայրենակիցներ, հայոց ամբողջական հիմնախնդիրը, որը ուղղակիորեն կապված է խորհրդարանի ստեղծման հետ, առանց Ձեր աջակցության եւ մասնակցության հնարավոր չէ կյանքի կոչել...

Դիմում ենք այսօրվա մեր Կոմիտասներին, Մանթաշովներին, Խիմյան Հայրիկներին, կորսված Հայրենիքի պատկերը իրենց հիշողության մեջ վառ պահող Հայրենակցական միություններին: Մեր միասնական Հայրենիքը կարիք ունի Ձեր աջակցությանը, «Բարձրացրու, որ բարձրանաս», սա է միակ ճիշտ ճանապարհը:

Միացե՛ք մեզ եւ մենք միասին ետ կբերենք մեր Հայրենիքը:

30. 11. 2011թ., Փարիզ

Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային խորհրդի
Լրատվական Ծառայություն

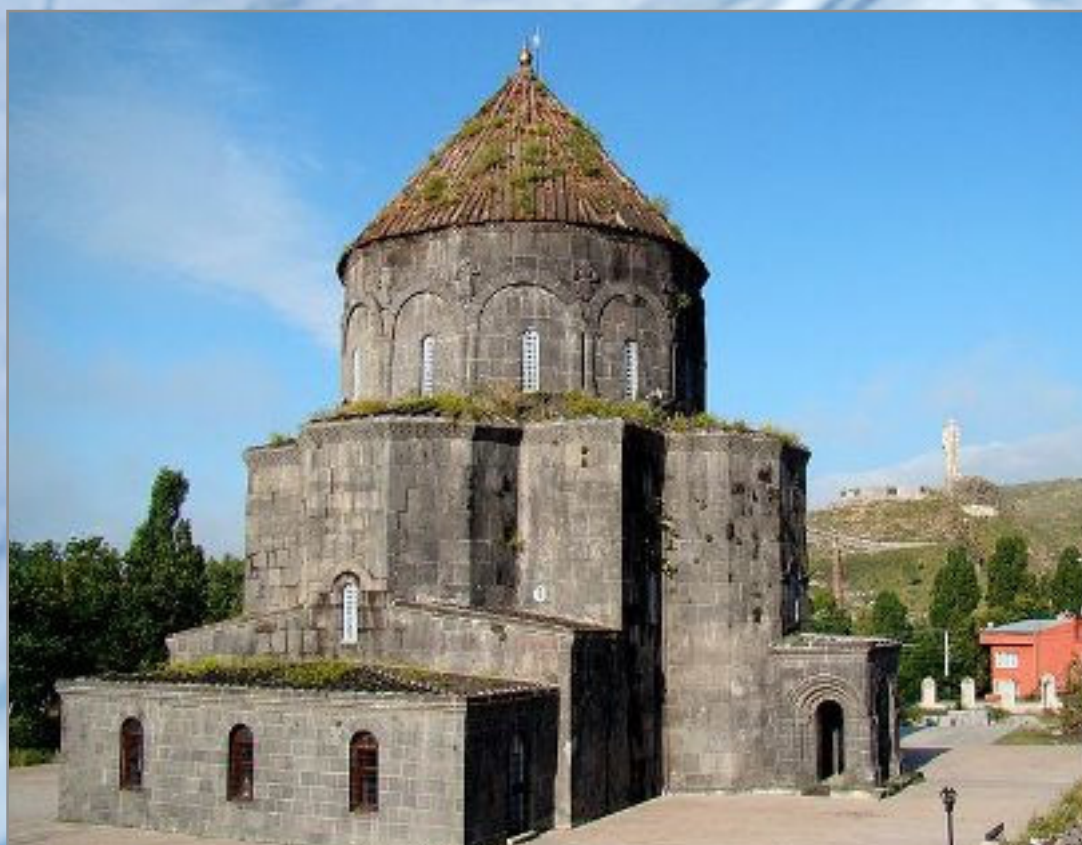
Ֆրանսիայի բացահայտումը Հայաստանի համար

Ֆրանսիայի խորհրդարանի ընդունած «հայկական» օրինագծի դեմ Թուրքիայի արձագանքը բավական «ավանդական» էր. Թուրքիան նախ սպառնաց, հետո սկսեց բռնկումները թափահարել, իսկ հետո իհարկէ դիմեց արդեն իր սպառնալիքների իրագործմանը, տարբեր հարցերում չեղյալ համարելով Ֆրանսիայի հետ գործակցությունը:

Թուրքիան իհարկէ բավական ուժեղ պետություն է, ունի բավական զարգացած տնտեսական ենթակառուցվածքներ, թողնում է նույնիսկ հզոր պետության տպավորություն, թեւէ խորքային իմաստով հեռու է դրանից, ինչի ապացույցներից մեկն էլ Ֆրանսիայի որոշման հանդեպ արձագանքն էր: Բանն այն է, որ հզոր են այն պետությունները, որտեղ կա մտքի արդյունավետ աշխատանք, եւ պետության աշխատանքը առաջին հերթին հենց դրա վրա է կառուցվում: Ֆրանսիայի հանդեպ թուրքական արձագանքում ակնհայտորեն բացակայում է միտքը: Ինչ միտք ունի սպառնալ մի երկրի, որը առաջատարներից մեկն է աշխարհում: Միթե Թուրքիայի իշխող համակարգում որեւէ մեկը մտածել է, թե հայկական օրինագծի ընդունման ճանապարհին կանգնած Ֆրանսիան կարող է հետ կանգնել Թուրքիայի հրապարակային սպառնալիքների պատճառով: Միթե Թուրքիայի վերնախիսվի համար դժվար էր հասկանալ, պատկերացնել, ի վերջո տեղեկանալ իրավիճակի մասին եւ գիտակցել, որ գնացքը, առնվազն խորհրդարանի ստորին պալատում ընդունելու մասով, վաղուց արդեն գնացել է, եւ Ֆրանսիան հետ չի կանգնելու իր որոշումից: Ինչպէս երեւում է, գիտակցելը եղել է դժվար: Իսկ եթե որեւէ պետության վերնախիսվ չի գիտակցում այդ պարզ իրավիճակը, ապա հազիվ թե այդ պետությանը հնարավոր լինի ընկալել որպէս հզոր պետություն:

Հզոր պետությունն էլ իհարկէ կարող է հայտնվել բավական բարդ վիճակում, բայց հզորությունն այստեղ նաեւ հենց այն է, որ անգամ այդ վիճակում պետությունն ի ցույց աշխարհի չի դնում իր հուսահատությունը: Ֆրանսիան եւ Թուրքիան իհարկէ ինչ որ հարցի շուրջ ի վերջո կայանանավորվեն, փոխզիջում կլինի՝ մեկը մի քիչ շատ կզիջի, մյուսը մի քիչ քիչ: Բայց, Ֆրանսիան իր ներկայիս որոշմամբ ուղղակիորեն ոչ միայն հոգեպէս բավարարեց հայերին եւ քաղաքական հարված հասցրեց Թուրքիային, այլ նաեւ ըստ էության Թուրքիային ստիպեց բացահայտել սեփական պարզունակությունը, նաեւ ինչ որ տեղ քանդելով թուրքական քաղաքականության միջը: Հուսահատության ջղաձգումները վկայեցին, որ Թուրքիան կամ պարզապէս աղէկվատ չէ միջազգային իրավիճակին, կամ էլ գտնվում է պարզապէս հուսահատ վիճակում, եւ անելանելիության զգացումը պատել է թուրքական վերնախիսվին: Անշուշտ, այդ ամենը պետք չէ շփոթել Թուրքիայի քանդվելու հետ: Դրան դեռ շատ երկար ժամանակ կա: Նոյրը պարզապէս այն է, որ «սատանան այդքան էլ սարսափելի չէ, որքան թվում է»: Հայաստանում կա Թուրքիայի հզորության, Թուրքիայի դեմ «խաղ չլինելու» մասին գրեթե միջակայական պատկերացում:

Ֆրանսիան ակամա բացահայտում է նաեւ այդ պատկերացման չափազանցությունը, իհարկէ ոչ հատուկ Հայաստանի համար, այլ ընդհանրապէս ի ցույց դնելով, թե ինչ մակարդակի կամ պետության հետ գործ ունի աշխարհը եւ մասնավորապէս Եվրոպան: Բայց, այդ բացահայտումը կարող է նաեւ օգտակար լինել հենց Հայաստանի համար, թերեւս առավելապէս այն իմաստով, թե ինչպիսի պետություն չպետք է լինել: Հայաստանն իհարկէ շատ հետ է Թուրքիայից, ընդ որում բոլոր, այդ թվում եւ վերնախիսվերի համարժեքության առումով, բայց Ֆրանսիայի «բացահայտումը» սլաք է, որ Հայաստանը ոչ թե պետք է հասնի եւ անցնի Թուրքիային, այլ գնա բացարձակապէս այլ որակի եւ պատկերացումների պետություն դառնալու ճանապարհով: Ըստ երեւույթին, հայերի ցեղասպանության մասին օրինագծի Ֆրանսիական ընդունման ամենամեծ արդյունքը Հայաստանի համար, թերեւս, կարող է լինել հենց այդ բացահայտումը, ոչ թե այն, որ «Ֆրանսիան մի լավ ցավեցրեց այդ թուրքերին»: ՀԱԿՈՐ ԲԱՐՈՒՄՆ /www.Lragir.am/

Կարսի Սուրբ Առաքելոց եկեղեցին. 21-րդ դար